

אפגניטון

בטאון העדה האפגאנית

יוצא לאור ע"י ועד עדת יהודי אפגניסטאן, רח' אדוניהו הכהן 6, ת.ד. 50186 ירושלים, טל/פקס: 02-5824539

רבני העדה

מולא אבא גול זצ"ל.

מאת: בנו צבי גול

נתבקשתי לכתוב על אבי הצדיק אבא גול, שהיה "אבא" לא רק למשפחתו אלא לעדה שלמה. אך איך אפשר לכתוב על אדם רב פעלים בעמדה אחת כאשר צריך לכתוב עליו ספר...



האם לכתוב על עבודתו, פרנסתו כבעל מלאכה בחנותו, "משרדו", כאשר היה מכין תיקים ומזוודות מעור לכל החיים, או על מפעל "מצה שמורה" שהיה עוסק בה חודשים רבים כאשר המשגיח במשך מספר שנים היה לא אחר מאשר מרן עובדיה יוסף שליט"א. האם לכתוב על פעילותו בבית הכנסת "ישועה ורחמים" בארגון לימודי תהילים ופרשת שבוע לילדים, בפעולות כמו "תענית דיבור", שובבי"ם, ארבעים ימי לימוד בירושלים ובתל-אביב למען עם ישראל וצה"ל.

אפשר לכתוב על בקיאותו בתורה, בפרד"ס, בקריאתו הרהוטה והמדויקת בתורה, ב"תפסיר", בימים נוראים, בדאגתו לקיום מניין ראשון ומניין צעירים, בקירוב צעירים ורחוקים לבית הכנסת. אפשר להזכיר את תקיעות השופר שלמרות מחלת האסטמה ממנה סבל, תקע בשופר עד שנתו האחרונה, בדיוק, בעוצמה ובכוונה רבה. אפשר לכתוב ולפרט על לימוד הזוהר ושיעורי הזוהר אותו ידע בעל-פה, או על לימודיו בכותל מאז שחרור ירושלים בכל יום ששי כאשר רבים עומדים בתור לקבל ממנו ברכות לרפואה, פריון, פרנסה ועוד. ברכות שהמשיך בהן בביתו כאשר מקבל הברכה יוצא עם ברכות ועם מתנה כספית.

אפשר לכתוב על דאגתו לחיים ולציבור, אך לא פחות למתים. מטיפול בבית העלמין בהר-הזיתים, רכישת המקום, טיפוחו, חפירת הקברים ואם צריך לא נרתע גם מרחיצת המתים. כמו כן דאג ל"שבעה", ללימוד על הנפטר ולא שכח את הנפטרים גם שנים רבות לאחר מותם ותמיד זכר את יום הפטירה והזכרת הנשמות.

גם למשפחתו דאג. כאשר עלה ארצה ב-1937 הגיע עם רכוש אותו עשה עם אביו מולא אפרים גול זצ"ל. ובארץ בנו בניין בשכונת פאר דאז ברחוב צפניה אך את הדירות הם השכירו וקנו חצר סמוכה לבית הכנסת "ישועה ורחמים" שהיה ביתו השני ואולי הראשון.

אחד ממפעליו היפים הוא עץ היוחסין של משפחת גול הענפה. כדרכו שקד ואסף את כל הנתונים ושרטט בצורה נפלאה עץ יוחסין שנמשך כ-250 שנה ובו מאות בני משפחת גול, וללא כל טעות. לאורך כל חייו יש חוט מקשר, חוט של מנהיג. הוא קרא לעצמו "משרת הציבור" ולכן גם הקים חברה בשם "מזכה הרבים". במשך חמישים שנה היה פעיל ציבור ולאורך עשרים וחמש שנים עד פטירתו היה נשיא העדה ומנהיגה. הוא היה הכתובת היחידה לכל נזקק, לטיפול במוסדות המדינה, לבוררות, להלוואות, לגמילות חסדים וכן דאג לעדה ברכישת מבנים ובהשכרתם. הציבור האמין בו והוא החזיר לציבור באהבה ובנאמנות. במחברות אותן השאיר מצאנו עד כמה היה מסודר, כל דבר היה רשום. מתוך פנקסו מובא קטע המציין יותר מכל את יושרו. (ראה עמוד אחרון). כליל שבת, ליל י"ז בתמוז תשנ"ב מסר את נשמתו הטהורה לבוראו ונקבר ביום צום שבעה עשר בתמוז בהר הזיתים והוא בן שמונים וארבע.

ונשמע פתגם

הַיִּשְׁכָּי נִמְיָפוּנִי פֹשֶׁט מֵאֵן
בֶּס נִכּוֹן אֲנִי קוֹשֶׁט מֵאֵן

תרגום: אף אדם לא יעזור לי בעת הצורך
לגדל את גבי מלבד ציפורן אצבעי

הוראתו כדברי חז"ל: "אם אין אני לי מי לי"

דבר המערכת

קוראים נכבדים

אפגניטון מס' 8 מגיע אליכם בערב פסח והוא מכיל עניינים הקשורים לחג. הפעם תמצאו לא מעט דברים מעניינים פרי עטם של קוראינו. קיבלנו עוד חומר מעניין, שאותו נפרסם אי"ה בעיתונים הבאים.

הבאנו את ספורו של יעקב כהן ז"ל, השבוי ששוחרר משבי הנאצים. ידוע לנו שהיו עוד שבויים אפגנים בידי הנאצים ימ"ש. נשמח לקבל כל מידע על כך או על השתתפות בני העדה במערכות הבטחון השונות.

מגיעים אלינו סיפורים מעניינים על עליית בני העדה לארץ ונראה שיש הרבה סיפורים יחודיים. בכוונתנו לייחד בהרחבה את אפגניטון מס' 10 לסיפורי העליה לארץ. אנו מבקשים מכם לשלוח לנו תמונות או סיפורים הקשורים בעליית משפחתכם כדי שנלמד על עליה זו במלא תפארתה.

בברכת חג פסח כשר ושמח
וקריאה מהנה
העורך

לנשיא העדה

מר ראובן קשאני

בהגיעך לגבורות

ברכות מאליפות על עשיתך הציבורית רבת השנים
ובמיוחד על תרומתך לקדום מעמד העדה
במחקרי הרבים על תולדות העדה ומנהיגיה.
יה"ר שתזכה לבריאות איתנה
והמשך של עשיה מבורכת
"עוד ינובון בשיבה דשנים ורעננים יהיו"
ועד עדת יהודי אפגניסטן

עדת יהודי אפגניסטן בניו-יורק

מברכת את נשיא העדה מר ראובן קשאני הי"ו
בהגיעו לגבורות, שיזכה לשנים רבות של בריאות
וילך ויוסיף מפרי עטו, כדי שבנינו ובני בנינו
ידעו את מנהגי אבותינו למען ילכו בהם
בברכת חג שמח לו ולכל בני העדה
בארץ ובתפוצות.

מעבדות לחרות

יעקב כהן עמלו ז"ל
היציאה לחרות משבי הנאצים

היהודים שעלו מאפגניסטן נטלו חלק בכל תחומי החיים בארץ. מקומם לא נפקד בהתיישבות ובודאי לא במערכות הביטחון: באצ"ל, בלח"י, בהגנה, בפלמ"ח, ואח"כ בצבא. הראשון שעלה לגדרום ביד הבריטים יעקב רז זק"ל, היה ממשפחה אפגנית. אפגנים היו גם נוטרים ושוטרים בתקופת המנדט. היו גם שהתגייסו לצבא הבריטי כדי להלחם בצורך הנאצי. נביא כאן את סיפורו של יעקב עמבלו ז"ל, שנפל בשבי הצורך הנאצי, והשתחרר בתום המלחמה.

הדברים שלהלן נכתבו בתשל"א ע"י דודו - זבולון קורט ז"ל. יעקב כהן עמבלו ז"ל עבר תלאות רבות עד עלייתו לארץ ב-1938. הוא ואביו נאלצו לברוח לטורקמניסטן בהיותו בן ארבע. כילד בעל רגשות לאומיים שכנע את אביו לחזור לאפגניסטן. גם כאן לא נחה דעתו כי ידע שמקומו בארץ ישראל. מסעו לארץ דרך הודו היה רצוף מאבקים שפסגתם הגעתו לשערי א"י ללא סרטיפיקט. אך גם על המכשול הזה הוא התגבר כדרכו.

כשהוכרזה מלחמה על גרמניה, יעקב היה בין הראשונים שהתייצבו בלשכת הגיוס כדי להתגייס לצבא הבריטי, היה עמו חבר נוסף, משה בסל. הוא התגייס בחודש אפריל וכעבור תקופה קצרה הוא הועבר ליון. הגרמנים כבשו מדינה אחרי מדינה והגיעו גם ליון. החיילים הבריטים ברחו, וכל ענינם היה להציל את עורם. יעקב וחברו שננטשו ע"י חבריהם, הסתתרו בתוך מרתף במשך ימים. כשהרעב והצמא הציקו להם, החליטו לצאת כדי למצוא משהו לשבור את צמאונם ורעבונם. בחוץ נפלו פצצות בכל עבר, ואת מבוקשם לא מצאו. תוך כדי הליכתם מצאו שאריות של מזון, וקליפות של מלפפונים. הם התנפלו על "האוצר" וחלקוהו בניהם, אך השמחה לא ארכה והם נתפסו ע"י הגרמנים שאסרו אותם והעבירו לגרמניה.

הגרמנים נצלו את השבויים והעסיקו אותם בעבודות שונות, כך למשל העבירו אותם בפרך במכרות פחם. (על חייהם של השבויים בהרחבה ניתן לקרוא בספרו של י. אלמוגי, בראש מורם).

במשך שנה תמימה לא היה ידוע דבר על גורלו של יעקב. הוא הלך ולא הותיר אחריו כל סימן. יום של בשולה היה כאשר נתקבל מכתב כעבור שנה מהצלב האדום, בו נאמר שיעקב וחברו חיים. מאוחר יותר הגיעה אלי גליה ובה בקשה לשלוח חבילה, (דברי מזון ועוד). בשמחה רבה ותענוג מיוחד שלחתי שתי חבילות. יעקב החזיר לי גלויות ותמונות מהשבי. עם כניעת גרמניה שוחררו השבויים, ובטרם שובם לארץ ניסו לרומם את רוחם ע"י סיורים באירופה.

באתר הימים קיבלתי הודעה שהשבויים מגיעים ארצה. זה היה ביום שישי, רחובות העיר היו מלאים אדם. המונים המונים מכל הישוב באו לקבל את פני השבויים הפדויים. כשהגיעו המשאיות עם הפדויים היתה התרגשות מיוחדת וכל הישוב קיבל אותם בשמחה.

יעקב חזר לגור אצלי כמו שהיה לפני גיוסו עד שמצא חדר, כעבור שנה נשא לאשה את נעמי, והקימו משפחה חמה ומפוארת.

בנו בכורו ר' מרדכי כהן ז"ל נפטר לפני כארבע שנים, ובנו אל"מ במיל' עמוס יבל"א, שבתפקידו האחרון שימש כמפקד לשכת גיוס ירושלים.

בית כנסת

בית-הכנסת "אור שרגא"
לעדת יוצאי אפגניסטן ברמת-גן

מאת: משה שבתאי

חברת משה"ב הדתית בנתה בסוף שנות החמישים שיכון בדרום רמת-גן בשם "משכנות". בשכונה החדשה התגוררו בין היתר כמה משפחות אפגניות, וכדרךן של אלה, הגברים ביקשו להקים מניין ולהתפלל עם בני עדתם.

בשנת תשכ"ב קמו המכובדים, מר אליהו צבי משיח, והרב שמעון אפרתי ז"ל, לקחו יוזמה ושכרו חנות בת חדר בחזית רחוב הראה, והפכו את המקום לבית-כנסת לכל דבר. במשך הזמן הורחב בית-הכנסת לשני חדרים. לאחר כשנה, כאשר המקום היה צר מלהכיל את כל הציבור, יצאו המכובדים, הרב שמעון אפרתי, ואליהו צבי משיח ז"ל, ביוזמה נוספת, ובעזרת האדונים הנכבדים אהרון פנחס יבל"א, בנימין מולא ז"ל, בנימין דניאל ז"ל ואהרון מאיר ז"ל, פנו לעיריית רמת-גן, ובסיוע המועצה הדתית, קיבלה העדה כיתה בצריף בבית-הספר "הראה" לצרכי

תפילות. ב"ה קהל המתפללים יוצאי אפגניסטן התרכה, והכיתה היתה צרה מהכיל את מתפללי בית-הכנסת. הרב שמעון אפרתי ז"ל יום בשנת תשמ"ח בניית בית-כנסת גדול על גבי הצריף הישן. התוצאה: במתחם של שבעה בתי-כנסת לבני עדות שונות ברחוב הראה פינת רחוב חד-נס ברמת-גן, בנוי היום לתפארת בית-כנסת גדול ומרשים, שמאוכלס בעיקר ביוצאי אפגניסטן ואירן. התפילה מתקיימת בנוסח ירושלמי באווירה צעירה. לצערנו, כאשר בית-הכנסת היה גמור ומושלם, כולל אולם צדדי לשם לימודי בית-מדרש, השיב הרב שמעון אפרתי ז"ל את נשמתו לבוראו, וזאת לאחר שראה ברכה בעמלו ובמפעל חייו. היום בית-הכנסת מתנהל על ידי הדור השני של המייסדים. ראוי לציין שהרב אפרתי ז"ל נין ונכד לרה"ק אור שרגא ז"ל. היה תלמיד חכם שהרכיב תורה ברבים במשך שנים רבות. בשנת תש"ס יצא לאור ספרו: "ספר מטה שמעון - באורים חדשים על פרשת השבוע". בראש הספר מובא מפתח מפורט של העניינים והמעשיות על פי סדר הפרשיות, ובו 777 עניינים. בסוף הספר המכיל כ-800 עמודים, מתאר הרב פרקים מתולדות חייו הראויים לעיון ודברים על תולדות יהודי אפגניסטן. על מפעלו הרוחני ועל ספרו זכה הרב אפרתי ז"ל לפרס.

ברכה חמה למר מרדכי אפרתי, אשר תרם לועד כ-70 ספרים של אביו, כדי להפיצם בקרב בני העדה. הועד בירושלים קיבל על עצמו את המשימה, והוא יפיץ את הספרים בתאום עם מר אפרתי, ולשביעות רצונו.

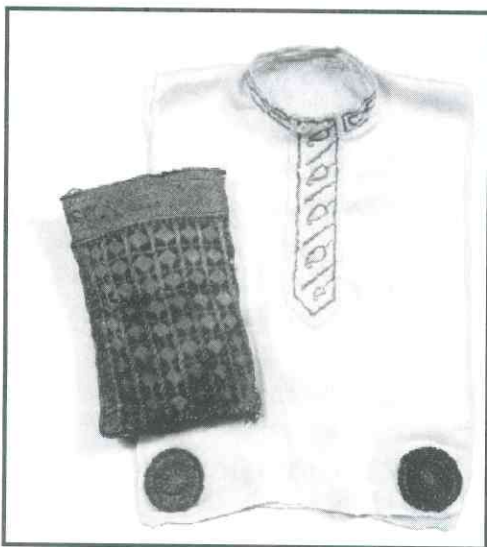
מעגלי החיים

בר מצווה באפגניסטן
מאת: יוסי כהן

במסגרת מעגלי החיים נספר הפעם על בר-מצווה באפגניסטן. על בר-המצווה לא נמצא חומר כתוב, ומה שאספר כאן לקוח מזכרונות יוצאי אפגניסטן. סמוך לגיל הבר-מצווה הרב מתלמוד התורה הכין את הנער לדרשה ולקריאת התורה. טקס הבר-מצווה היה נערך בבית ההורים בסעודת מצווה והנחת תפילין ובתפילת מנחה, וזאת משום הצורך בהכנות לסעודה הגדולה. ערב חגיגת בר-המצווה בחיק המשפחה היו צובעים את ידי חתן בר-המצווה ובני המשפחה בחינה. את המסיבה הנעימו נגנים שלפעמים עשו זאת עבור סעודה דשנה ושתייה חריפה. במהלך הסעודה חתן בר-המצווה נשא את דרשתו שלרוב היה טקסט סטנדרטי לכולם.

מאכלים מיוחדים הכינו לסעודה: הפולו, אורו עם חתיכות בשר כבש. מנהג יפה בכל הסעודות - היה סבב ברכות בין המסובים, המברך ברך כל אחד ואחד באופן אישי. לאלה שלא נכחו בסעודה היתה ברכה מיוחדת: "ג'א שון סבו", שמקומם יהיה תמיד ירוק ושלל יחסור לנו. סעודת המצווה נערכה שעות רבות, משעת אחר הצהרים ועד חצות לילה, בהפרדה מלאה בין גברים לנשים. על סעודת המצווה וסוגי המאכלים המותאמים לכל ארוע נספר בע"ה בגליונות הבאים.

הקוראים מתבקשים לכתוב בנושא זה חוויות מיוחדות.



טליית קטן
ותיק תפילין
הראת, ראשית
המאה ה-20.

דגים לשבת (מאי לשבת)

מאת: יואל עמרם

היה זה יום שישי אחד, יצאתי מהבית ללכת לשוק (דְּהֵנָה בְּזָר) לקנות דגים לשבת. ראיתי שם כעשרה יהודים שאף הם רצו דגים. חיכינו וחיכינו, ואין זכר לדגים. מישוה אמר בואו ונלך הלאה משם. הלכנו עד שיצאנו מהגטו של היהודים (מהלה גויימה). שם חיכינו וחיכינו, כשלפתע ראינו מישוה מתקרב ומשנה על גבו. עד שהגיע קרוב אלינו לא ידענו מה יש לו על הגב, כיון שהוא לא היה מוכר כדייג. בד"כ כל הדייגים היו מוכרים לנו. כשהגיע קרוב אלינו שאלנו אותו מה יש לו על גבו, והוא ענה: "דגים". אמרנו: "תוריד". עד שהוריד התנפלו עליו, וכל אחד לקח חבילת דגים. בד"כ משקל חבילת דגים היה בערך 1 ק"ג (דָּה סיר). כל אחד הסתיר את חבילתו מאחורי גבו. עכשיו הגענו לעניין העיקרי: "כמה זה עולה?" כשראה את ההתנפלות על הדגים, נקב במחיר גבוה פי 4 ו-5 מהמחיר הרגיל. התחלנו להתמקח. דבר לא עזר, והוא לא רצה להוריד אפילו אגורה אחת. הוא ידע שיהודים רוצים דגים לשבת. התווכחנו איתו זמן רב, אך לא עזר דבר. אף אחד מאיתנו לא רצה להפרד מהדגים. בסוף התייאשנו, ראינו שהוא לא רוצה להוריד במחיר. היה בינינו איש זקן אחד, אם אני לא טועה היה זה יהודה יואב גול ז"ל. אני מדבר על סיפור שקרה לפני כ-60 שנה. גם הזיכרון שלי הזדקן קצת. אמרנו לזקן: "אָסור פון" (תעשה חרם). הזקן נבון: "מי אני שאעשה חרם? אני לא רב ולא דרשן, מה אני מה חיי". אמרנו לו: "אנחנו קבוצת יהודים ממנים אותך שתעשה את החרם". לאחר ויכוחים רבים הוא הסכים. הוא אמר 3 פעמים: "הדגים האלה-אסור, אסור, אסור". בלב כבד החזרנו כולנו את הדגים לסלו של הדייג (כברה). המתנו מספר דקות לתגובתו של הגוי וגם הוא המתין לראות מה יהיו מעשינו. אח"כ לקח את סלו על גבו והלך לדחנה בזאר (שוק). עקבנו אחרי, עמדנו כעשרה מטרים רחוק ממנו. כל יהודי שבא לקנות דגים צעקנו מרחוק: "אָסור פֿרֶדן" (עשו חרם), ואז מיד הוחזרו הדגים לסל. ראה הדייג שאף אחד לא רוצה לקנות, לקח את הסל על כתפו, הלך להקיש על דלתות בתי היהודים וצעק: "מאי מאי מאי". יצאו היהודים החוצה וראו דגים טריים ויפים. שאלו את עצמם, מה פתאום הגיעו הדגים עד פתח הבית כשאין דגים בשוק בכלל? הדבר מוזר מאוד. הם לא קנו, הם חשדו שיש פה חרם. דבר החרם היה נהוג במקרים של הפקעת מחירים. אף אחד לא קנה. בליל שבת שמענו בבית הכנסת איך שכל המתפללים סיפרו בהתלהבות שהביאו אליהם דגים עד לפתח הבית, דגים יפים וטריים, והם חשדו בחרם ולא קנו. בסופו של דבר, איני יודע מה עלה בגורל הדייג והדגים שלו, מה שברור הוא שהיהודים שהיו קוני הדגים של יום שישי לכבוד שבת, לא קנו באותו יום שישי.

עדות על נפתולי הכניסה לארץ

מאת: שמואל גול

ראשית, ברצוני לברך אתכם על ההתמדה בהוצאת העיתון. האמת לא האמתית שזה ימשך, לכן אבקש את סליחתכם שעד היום לא כתבתי משהו, למרות רצוני העז כי אני מכיר את העבודה הקשה שלכם. עלו והצליחו בהמשך, חזק ואמץ. בקוראי את מכתבו של מר משה שבתאי היקר, על סיפור עלית משפחתו ארצה, ברצוני לספר באותו עניין. כמלווה טיולים בארץ הוזמנתי ביחד עם מספר רב של מדריכי טיולים להכרת מקומות חדשים. כך הגענו גם למוזיאון הצ'רקסי בצפון. המארח סיפר איך משפחתו העבירה בלילות בהסתור יהודים מלבנון לארץ. באותו רגע רעד עבר בגופי, עצמתי את עיני והרגשתי שהסיפור שלו נוגע בי. נזכרתי בעלייה שלנו ולא יכולתי להתאפק, קמתי ממקומי ואמרתי בקול רם: "אדוני, אחד מהם יושב כאן, זה אנוכי". כל הקהל השתתק והפנה את מבטו אלי. למרות שעברו יותר מ-60 שנה אני זוכר כמעט הכל, ברור שהוא שמח מאוד שאשרתי את סיפורי. אני רוצה לציין שהכניסה לארץ בדרך זו, היתה כרוכה באי נעימויות. את חוויות מהכניסה לארץ אני מתכוון לספר בעתיד.

כיצד למדתי עברית

מאת: חנה גרגי

בהראת שלאחר מלחמת העולם השנייה הרעב היה כבד. זוכרת אני את עצמי ילדה קטנטנה, החזקנו אני ואחיותי בקצה "הצאָדור" של אמא ונגורנו אחריה אל הכור שהמה כאנשים, חמורים, גמלים וכרכרות, כדי לעמוד בתור לקבל "נוֹנָה בָּזָרִי" שהיה עשוי ברובו מקש ותבן מיובש, וזאת כדי לא לעורר את חשדם של הגויים שליהודים יש חיסה עבור הלחם. ואכן בהגיענו הביתה הושמד ה"נון". בעצת סבי, הרב אשר עברנו לקאבול הבירה ושם מצבנו השתפר. אבי שמואל לימד בני עשירים בקהילה בתוך ביתנו. אני זוכרת את עצמי בתור ילדה קטנה עומדת בסתר בפנית השער ומביטה, יום יום היה נעצר "ג'אָדִי" מהודר רחום לשני סוסים ושוב נעצר "ג'אָדִי" ומעלה אבק רב מבעד לחומות החצר והתלמידים יורדים, לבושים חליפות צמר בסגנון אנגלי ולראשם כובעי קסקט נכנסים פנימה. התלמידים ישבו על הרצפה שורות שורות. אבי היה מתעמל איתם בלשון "תוראי": הרם ידיך, סובב ראשך וכו'. התלמידים שינו את אותיות הא-ב, מספרים בעברית, למדו תורה יום יום ושינו בעל פה. ואני הרי בת ואסור שיבחינו בי מבעד לחרכים, כשלאששי שביס לבן שמכסה גם מחצית מפני, כפופה על הברכיים הייתי משננת אחריהם. כך למדתי עברית.

בעקבות "ארץ העפיונים"

מאת: ברכה בצלאל

ברצוני ליידע את הקוראים בארץ על אפגניסטן האחרת, השלווה, על בוסתניה הפורחים, על השגשוג והעושר שבו חיו היהודים במשך דורות, על חופש הפולחן הדתי, על בתי הכנסת ובתי המדרש, על ראשי הקהילה שישבו פרלמנט עם המלך (להוציא פה ושם כמה מהומות מצד חוליגנים ברחוב, שמיד המשטרה המקומית דיכאה ביד קשה). אני זוכרת שבחגים, שותפי אבי לעסק שלחו לו מתנות לחג, ארגזי פירות וירקות שהיו בעונה, כבשים תרנגולות ועוד. בחגים התארחו בבתים של ראשי העדה, שאחד מהם היה דודי מתתיה הכהן שישב כנציג היהודים בארמון המלך זהיר שאה. ראש העיר ושר המשטרה הגיעו עם מתנות וברכו: "עידשמה מברג" (חג שמח לכם), ומאוד אהבו לשנות משקאות שהכנו בבית. השכנים והשותפים של אבי הגיעו גם לחתונות שלנו, אנחנו לעומתם ראינו את החתונות שלהם מהגגות, והם הבינו שאנחנו לא מגיעים בגלל הכשרות. דרך אגב גם היהודים שחקו בעפיונים על גגות הבתים. זכור לי היטב בשנת 1949 ערב שבועות בו נכנס מחבל שהגיע מעירק לבית הכנסת, מולה יואב" ודקר למוות כמה נשים. אחי וחבריו רדפו והשתלטו עליו כשהוא מנסה לדקור גם אותם. הוא פגע בבן דודי, אבא הכהן ופצע אותו. באותו לילה ניסו כמה פרחים אנטישמיים לגרום למהומות, אבל המלך שלח גדודי צבא ובמשך חודש שמרו על הבתים והעסקים של היהודים. לכל יהודי הוצמד שומר ראש עד שעבר הזעם. המחבל קיבל מאסר עולם עם עבודות פרך. לא פחדנו לצאת בעונות הקיץ ולשהות בבוסתנים. במשך חודשים הנעימו את זמננו ביום ובלילה ידידנו המוסלמים בנגינה, שירה וריקודים. מוסלמים רבים עבדו כשותפים לעסקים ובמשקי הבית והיו נאמנים מאוד. כשעמדנו לצאת לארץ, השכנים והשותפים התחננו: "אל תעזבו, מה חסר לכם כאן? אתם נוסעים למקום שכולו מדבר! היהודים כולם חכמים, לא תוכלו להסתדר בניכם, מקסימום תחזיקו מעמד 50 שנה בפלסטינה" השכנים מררו בכי "אנו חוששים שחינו כאן יהפכו לגיהנום, ביום שתצא המשפחה האחרונה מאפגניסטן יהיה כאן תוהו ובוהו, אדמה חרוכה, כי במקום שאין יהודים גם אין ברכה ושלווה". צר לנו כילידי אפגניסטן לראות את המראות במשך 25 שנה, את העם הנפלא הזה בסבלו הרב. צר לנו שאכן נבואתם התגשמה, במקום שאין יהודים, אין ברכה, כמה חבל.



נופש בפרדס:
הכנת משקה
משכר (כנג),
כאבול, שנות ה-60.

מכתבים למערכת

ד' טבת תשס"ו

לכבוד
מר יצחק קשאני
עורך אפגניתון

גיליון מס' 7 של אפגניתון הגיע לידי, קראתי אותו והתרשמתי מן החומר המתפרסם בו. הערך המוסף של מפעלכם הוא החוט המקשר בין העיתון לבין בני העדה ובעיקר בני הדור הצעיר, שלא ידעו את יוסף.

קוראי העיתון ביקשו מידע על החינוך באפגניסטן ועל העליה ממנה. בספרי רב ההיקף 'מנדחי ישראל באפגניסטן' לאנוסי משהד באיראן, הקדשתי מקום נרחב לשני הנושאים הנזכרים לצד נושאים רבים הקשורים בקורותיהם ובמנהגיהם של יהודי אפגניסטן. הספר מצוי בבתיים רבים של יהודי אפגניסטן והמעוניינים ימצאו שם את מבוקשם.

לצד ספריי ומחקריי, שראו אור בבימות שונות, אני מבקש לציין את מפעלו רב השנים של ידידי היקר החוקר ראובן קשאני, שכינס את מאמריו הרבים בספרו 'יהודי פרס, בוכרה ואפגניסטן'. גם שם ימצאו בני העדה נושאים רבים בעלי עניין, בבחינת 'והגדת לבנך'.

בברכות לבביות
בן-ציון יהושע-רז

הודעות הועד

הננו שמחים להודיע, שמטעם המכון לחקר יהודי אפגניסטן יצא לאור הגיליון הראשון של העיתון, "משואה" - במה לחקר יהדות אפגניסטן. העיתון יופיע פעמיים בשנה. הגיליון הראשון מוקדש ל-80 שנה להקמת ועד העדה בירושלים ע"י הרב מר' יעקב ס"ט זצ"ל, שהיה רב דמתא בהראת ולזכרם של נשיא העדה מר' אגאג' חנניה פלטי הכהן ז"ל, ומר' אלחנן משיח אהרן ז"ל.

ביוזמת נשיא העדה הוקם לאחרונה ועד אקדמי, מבכירי החוקרים באוניברסיטה העברית, ויד בן צבי, שמטרתו שימור בתי העלמין ובתי הכנסת באפגניסטן. הועד יפעל באופן מיוחד לשקום בית העלמין העתיק מלפני 1,000 שנה, שנחשף בפירוזקו בג'אס. בבית קברות זה נחשפו כידוע מצבות קבורה של יהודים. הועד יפעל במיוחד לשקום הקברים וחדוש החפירות הארכיאולוגיות. הכונה לשתף את אונסקו ועוד גורמים בינלאומיים להצלחת המפעל.

מתוך משואה לחקר יהדות אפגניסטן.

מלגות תשס"ה-תשס"ו

בטקס מרשים ובנוכחות נשיא העדה מר ראובן קשאני, סגן ראש העיר הרב שמואל יצחקי וקהל רב, חולקו 42 מלגות לבני העדה הלומדים במוסדות להשכלה גבוהה לשנת תשס"ה כל תלמיד קיבל 1,500 ש"ח ובסה"כ 63,000 ש"ח.

הכספים גויסו מתקציב ועד העדה בירושלים ומתרומות מיוחדות של מר דוד ורדי מסביון, ומר דוד גול מג'נבה.

סה"כ 42 תלמידים, 27 נשים ו-15 גברים. כאשר 24 לומדים באונברסטאות ומכללות ו-18 לומדים במכללות למורים ולדיינות. כמו כן יש לציין כי עם מקבלי המלגות היו מאזור ירושלים כולל מעלה אדומים ובית שמש 18 תלמידים. מאזור ת"א כולל רמלה, בני ברק, חולון ור"ג 19, ו-6 תלמידים מאזורים אחרים כמו כרמיאל, חיפה ונתניה.

הטקס נערך באולם המפואר של מועצת עיריית ירושלים. הוצגה מצגת על יהודי אפגניסטן ובשם מקבלי המלגות הרצתה גב' צילה צור למשפחת זנבר על תפקיד האשה היהודית האפגאנית.

לשנה"ל תשס"ו נשלחו כימים אלה טפסים לכל אלה שפנו. צריך למלא את הטפסים ולשלחם בחזרה לוועד בירושלים עד ר"ח אייר (1.5.06) כולל כל האישורים. לאחר מכן תשוב הועדה לדון. אנו מקווים שעד שבועות נוכל לאשר לפונים את המלגה. אנו נשתדל לתת מילגה גבוהה, ולכל הזכאים. אך הדבר תלוי בתרומות הנדיבים בעדה ובארץ, ולכן אנו פונים כאן לבני-העדה שיש באפשרותם לתרום למפעל חשוב זה. ניתן לתת מילגות להנצחת קרובים וידידים.

ברכותינו לכל הנדיבים הפעילים וכמובן לכל הלומדים שהם תפארת עתיד עדתנו.

בברכה

צבי גול

יו"ר ועדת המלגות

כ"ו כסלו תשס"ו

לכבוד ועד עדת יהודי אפגניסטן
שלום רב,

אני מברך אתכם על הוצאת הביטאון "אפגניתון", יישר כוחכם! דבר כזה היה חסר לעדה. אשריכם שלקחתם על עצמכם משימה חשובה זאת.

אני קורא את העיתון הזה עד לאותיות הקטנות ביותר ואח"כ אני מעביר אותו הלאה. כל אחד קורא אותו בצמא, אבל לצערי התדירות של הוצאת העיתון אינה מספקת. כמו שאמרו זקנינו: "לאב רסיד, דנדון נא רסיד. שפאם גופט צ"י קאל מקאל בוד קמאן נא רסיד" ותרגומו: לשפתיים-הגיע, לשיניים-לא הגיע, הבטן אמרה: על מה היתה פה המהומה שאלי לא הגיעה.

אני מצרף למכתבי אחד מסיפורי חיי באפגניסטן בה חייתי עד גיל 20. עליתי ארצה בשנת 1950. אשמח מאוד לפרסמו בעיתון "אפגניתון", ובשמחה אשלח לכם סיפורים נוספים.

בכבוד רב,
יואל עמרם

מתוך פנקסו של אבא גול זצ"ל

זושבון מסיכות תש"ג (1943)

סך 15,000 לא"

אבא גול סך 5 לא"

20,923 לא"

שלמתי לשורה שלמעלה סך זומש לא" בתנאי אם קבלתי מאיזה אדם מיום שאני גובה את הכסף ונשכח מומי ונשאר אצלי ולא כתבתי על הזושבון על המטרה הזו, או בסדר ההוצאות אם שיוכתי וכתבתי איזה זושבון בטעות או ז"ו כתבתי פעמיים או מיותר, מכיוון שאדם עלול לשכוח, הרי מוזמנישה לא" יהיה פדיון לכל מה שבא אצלי בגול או בגניבה ז"ו, והשאר יהיה בגדבה ואם לא, או הכל יהיה גובה, והכל שריר ובריר וקיים.

בטקס
חלוקת
המלגות

עורך:

יצחק קשאני 02-6419936

חברי המערכת:

הרב רפאל בצלאל.

יוסף כהן. מען למכתבים:

רח' אדוניהו הכהן 6

ת.ד. 50186 ירושלים

ועד עדת יהודי

אפגניסטאן בירושלים,

מברך את קוראי אפגניתון,

ואת כל בני העדה באשר הם

בפסח כשר ושמח

סוף זמן אכילת חמץ י-ם 9:30 ת"א 10:08

סוף זמן ביעור חמץ י-ם 10:41 ת"א 11:25

סוף זמן אכילת אפיקומן 12:40

ערב פסח כניסה יציאה

ירושלים 5:31 6:44

תל-אביב 5:46 6:46

הערה: יש לבדוק היטב את הזמנים לפי הלוח המקומי

